

Ymmerstan koulun
toimintamalli
konfliktien ja
kiusaamisen
ennaltaehkäisyyn sekä
niihin puuttumiseen

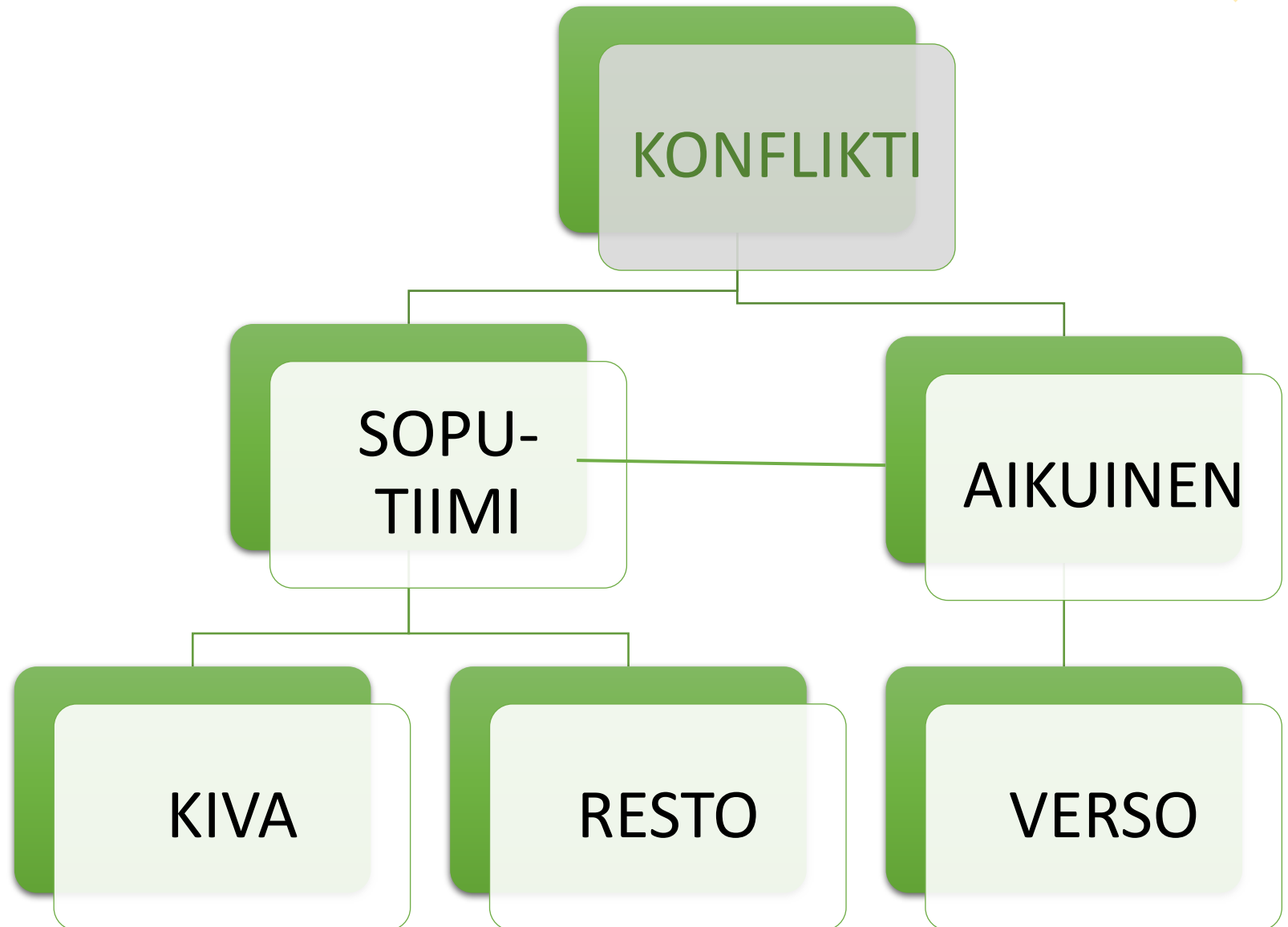
Kiusaamista ja konflikteja ehkäisevä työ - Yhdessä vahvaksi yhteisöksi:

- Koululla on menetelmiä, joilla oppilaiden hyvinvointia seurataan** Oppilas- ja KiVa-kyselyt, kouluterveyskysely, sosiogrammit (lo), kiusaamiskysely (lo), hyvinvointikartta, verso.
- Koululla on työkalupakki sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten.** Hero-tunnit (tunne- ja vuorovaikutustaidot). Hero-tunteihin kuuluvat mm. KiVa-tunnit, tunnetaito-oppitunnit, arvokas, sosiaalisen kompetenssin eri malleja, vahvuuspedagogiikka, sosiogrammi (luokkakujan yhteydessä).
- Koululla on säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista että puuttumaan siihen.** Vuorovaikutussopimus, järjestyssäännöt, kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma eli sopu-malli, joka sisältää KiVa-prosessin, Resto-mallin sekä Verson.
- Koulussa ryhmäyttäminen on jatkuva.** OHR vieraillee luokissa (luokkakukka, sosiogrammi) ja pidetään luokka-asteen yhteinen OHR-tapaaminen lukuvuoden aikana.
- Yläkoulun aloittavilla oppilailla ja opiskelijoilla on tietoa opiskeluhuollon palveluista.** Nivelpalavereissa ja yläkouluun tutustumisen yhteydessä huolehdittava tästä.
- Koulussa oppilailla ja huoltajilla on helppo tapa ilmoittaa havainnoistaan kiusaamiseen liittyen.** Sähköposti (eikiusaamiselle.ymmersta@opetus.espoo.fi), postilaatikko koulussa (terv.hoitajan aulassa) oppilaille, oppilaita rohkaistaan puhumaan aikuisille.
- Koulussa tunnistetaan eri toimijoiden roolit kiusaamisen ehkäisyssä. Toiminta kuuluu kaikille.**
- Koulussa on ymmärrystä ja osaamista restoratiiviseen lähestymistapaan. Restoratiivinen lähestymistapa korostaa kohtaamiseen, keskusteluun ja yhteistyöhön perustuvaa myönteistä prosessia, jossa pyritään osapuolten välisen ymmärryksen lisääntymiseen. Se vahvistaa valmiutta haastavien tilanteiden sovitteluun rakentavasti, osallisuutta vahvistaen.**
- Kiusaamisen kohteeksi joutunut oppilas saa nimetä itselleen turvallisen aikuisen.** Usein luokanopettaja alakoulussa.
- Koulussa kaikki otetaan mukaan kiusaamisen ehkäisyyn.** Aihetta pidetään jatkuvasti esillä, jotta asia ei unohdu. Vertaissovittelu-toiminta mahdollistaa oppilaiden osallisuuden kiusaamisen ehkäisyssä, ohjaavan aikuisen tuella.
- Vertaisstuen järjestäminen kiusaamisen kohteeksi joutuneelle ei kuulu alakoulun toimintamahdollisuuksiin.** Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa tiedustella tällaista mahdollisuutta esim. nuorisotoimen kautta järjestettäväksi.
- Koulussa saa nivelvaiheissa ja siirtymätilanteissa tukea ja ohjausta.** Nivelpalaverilla taataan tiedon siirtyminen uuteen kouluun, sekä uuteen kouluun siirryttäessä että uudesta koulusta meidän kouluun tullessa.
- Huoltajilla on tiedossaan, miten kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan.** Koulussa tiedotetaan aina syksyn alussa KiVa-työn prosessi ja sopu-malli, johon sisältyvät myös Resto ja Verso. Vanhempainilloissa asiaa voidaan käsitellä ja koulun kotisivuilla on myös mallin esittely.
- Koululla on selkeä toimintatapa kiusaamiseen puuttumiseen.** Oppilaiden tietoon mallia viedään Hero-tunneilla ja lisäksi voidaan laatia julisteita koulun seinälle kertomaan asiasta.

HERO – teemat	HERO – sisällöt
Turvallinen yhteisö	♥ Sovitteleva ja restoratiivinen yhteisö (Jokaisen tarina on tärkeä) ♥ Turvataidot ♥ Työrauha ♥ Jatkuva ryhmäytyminen
Ihmissuhde-taidot	♥ Kunnioittava vuorovaikutus (viisi K:ta) ♥ Kaveritaidot ♥ Yhteistyötaidot
Kohtaaminen	♥ Empatia, myötätunto ♥ Itsensä kohtaaminen, itsemyötätunto ♥ Itsetuntemus (arvot, identiteetti) ♥ Rauhoittuminen, läsnäolo (keskittyminen)
Tunnetaidot	♥ Tunteiden tunnistaminen ♥ Tunteiden sietäminen ♥ Tunteiden säätely ♥ Tunteiden ilmaiseminen ♥ Tunteiden käsittely ♥ Voimaantuminen sekä kiitollisuus-, onnellisuus- ja unelmointitaidot ♥ Tarvetietoisuus
Vahvuustaidot	♥ Taitoa tunnistaa ja arvostaa omia vahvuuksia ♥ Taitoa käyttää ja hyödyntää vahvuuksia tietoisesti ♥ Taitoa kehittää ja vahvistaa uusia vahvuuksia ♥ Taitoa huomata ja arvostaa muiden vahvuuksia. ♥ Voimavahvuudet, ydinvahvuudet ja kasvuvahvuudet
Hyvä arki	♥ Hyvän arjen valinnat ♥ Uni ja lepo, ravinto ja ruokailu, liikkuminen, vapaa-aika ja luovuus

HERO teemat	HERO sisällöt	1.luokka	2.luokka	3.luokka	4.luokka	5.luokka	6.luokka
Turvallinen yhteisö	- Sovitteleva ja restoratiivinen yhteisö (Jokaisen tarina on tärkeä) - Turvataidot - Työrauha - Jatkuva ryhmäytyminen	Jokaisen tarina on tärkeä	Jokaisen tarina on tärkeä	Jokaisen tarina on tärkeä	Jokaisen tarina on tärkeä	Jokaisen tarina on tärkeä	Jokaisen tarina on tärkeä
		Oma tila ja rajat	Oma tila ja rajat	Turvataidot netissä	Turvataidot netissä	Seksuaalinen häirintä	Turvallisesti tulevaan
		KiVa-oppitunnit			KiVa-oppitunnit	Verso-koulutus	Verso-sovittelijat
Ihmissuhdetaidot	- Kunnioittava vuorovaikutus (viisi K:ta) - Kaveritaidot - Yhteistyötaidot	Kaveritaidot	Kaveritaidot	Yhteistyötaidot	Yhteistyötaidot	Kunnioittava vuorovaikutus	Kunnioittava vuorovaikutus
Kohtaaminen	- Empatia, myötätunto - Itsensä kohtaaminen, itsemyötätunto - Itsetuntemus (arvot, identiteetti) - Rauhoittuminen, läsnäolo (keskittyminen)	Rauhoittuminen	Rauhoittuminen	Empatia, myötätunto	Empatia, myötätunto	Itsetuntemus (arvot, identiteetti)	Itsensä kohtaaminen, itsemyötätunto
						Läsnäolo	Läsnäolo
Tunnetaidot	- Tunteiden tunnistaminen - Tunteiden sietäminen - Tunteiden säätely - Tunteiden ilmaiseminen - Tunteiden käsittely - Voimaantuminen sekä kiitollisuus-, onnellisuus- ja unelmointitaidot - Tarvetietoisuus	Perustunteet ja perustarpeet	Tunteiden säätely	Tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen (tunnesanaston laajentaminen)	Tarpeiden tunnistaminen	Tarpeiden ilmaiseminen	Kiitollisuus-, onnellisuus- ja unelmointitaidot
					Tunteiden käsittely (taidetyöskentely)		
Vahvuustaidot	- Taitoa tunnistaa ja arvostaa omia vahvuuksia - Taitoa käyttää ja hyödyntää vahvuuksia tietoisesti - Taitoa kehittää ja vahvistaa uusia vahvuuksia - Taitoa huomata ja arvostaa muiden vahvuuksia. - Voimavahvuudet, ydinvahvuudet ja kasvuvahvuudet	Huomaa hyvä itsessä: Mitä osaan?	Huomaa hyvä toisessa: Mitä me osaamme?	Voimavahvuudet: itsesäätely, sinnikkyys ja ystävällisyys (tai myötätunto)	Luonteenvahvuudet (Taitoa tunnistaa ja arvostaa omia vahvuuksia)	Ydinvahvuudet (Taitoa käyttää ja hyödyntää vahvuuksia tietoisesti)	Kasvuvahvuudet (Taitoa kehittää ja vahvistaa uusia vahvuuksia)
Hyvä arki	- Hyvän arjen valinnat - Uni ja lepo, ravinto ja ruokailu, liikkuminen, vapaa-aika ja luovuus	Minä koululaisena					Omat valinnat

1. KONFLIKTIN TIETOONSA
SAANUT AIKUINEN ARVIOI
TILANTEEN: TILAA JOKO
VERSION TAI SELVITTÄÄ ITSE.
KONFLIKTIN
TOISTUESSA/OLLESSA
VAKAVAMPI, AIKUINEN
JÄRJESTÄÄ MYÖS
SEURANTAKESKUSTELUN.
2. JOS KONFLIKTI JATKUU EIKÄ
RATKEA NÄILLÄ TOIMILLA,
AIKUINEN KONSULTOI
SOPUTIIMIÄ
3. SOPUTIIMI RATKAISEE YHDESSÄ
AO.AIKUISEN KANSSA, ETTÄ
VIEDÄÄNKÖ ASIA KIVA-
PROSESSIIN VAI KÄYTETÄÄNKÖ
AIKUISJOHTOISTA
RESTORATIIVISTA SOVITTELUA
ELI RESTOA

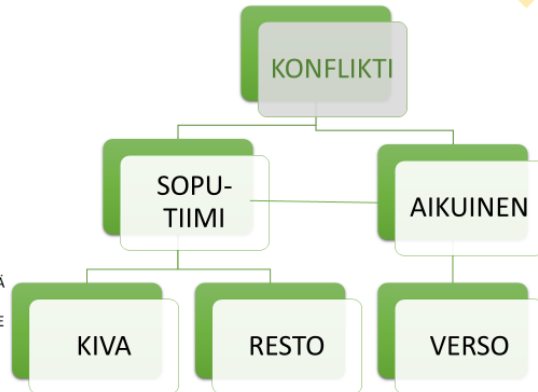
Ymmerstan koulun toimintamalli konflikteihin ja kiusaamiseen puuttumisessa

1. KONFLIKTIN TIETOONSA SAANUT AIKUINEN ARVIOI TILANTEEN: TILAA JOKO VERSION TAI SELVITTÄÄ ITSE. KONFLIKTIN TOISTUESSA/OLLESSA VAKAVAMPI, AIKUINEN JÄRJESTÄÄ MYÖS SEURANTAKESKUSTELUN.

2. JOS KONFLIKTI JATKUU EIKÄ RATKEA NÄILLÄ TOIMILLA, AIKUINEN KONSULTOI SOPUTIIMIÄ

3. SOPUTIIMI RATKAISEE YHDESSÄ AO. AIKUISEN KANSSA, ETTÄ VIEDÄÄNKÖ ASIA KIVA-TIIMILLE VAI KÄYTETÄÄNKÖ AIKUISJOHTOISTA RESTORATIIVISTA SOVITTELUA ELI RESTOA

Konfliktin tietoonsa saanut aikuinen arvioi tilanteen ja joko selvittää itse konfliktia asianosaisten kanssa tai tekee tilauksen vertaissovitteluun.

a. Jos konflikti on arvion perusteella enemmän kiusaamisen tunnusmerkit täyttävää, aikuinen käy kasvatuksellisen keskustelun kiusaamiseen osallistuneiden kanssa (yksittäin tai yhdessä) – kiusaajalle annetaan mahdollisuus muuttaa käytöstään. Samalla aikuinen täyttää KiVa-lomakkeen 1 (seulonta). Aikuinen tiedottaa kaikkien asianosaisten huoltajia, vaikka kyseessä olisi vasta kiusaamisepäily (wilma). Aikuinen järjestää riittävän seurannan asian johdosta; 1. viikon, 3. viikon ja 6. viikon jälkeen. Jos kiusaaminen loppuu, lomake 1 arkistoidaan. Jos kiusaaminen jatkuu toimenpiteistä huolimatta, aikuinen konsultoi Sopu-tiimiä tuoden lomakkeen 1 tiedoksi tiimille.

b. Jos konflikti on arvion perusteella enemmän osapuolten molemminpuolista riitelyä/pahan mielen aiheuttamista eikä vertaissovittelu ole tuonut ratkaisua, Sopu-tiimi keskustelee yhdessä ao. aikuisen kanssa ja sovitaan, viedäänkö tapaus KiVa-prosessiin vai Resto-sovitteluun. Näistä edellinen valitaan, jos kiusaamisen tunnusmerkit selkeästi täyttyvät. Jälkimmäinen taas valitaan, jos tilanne on enemmän molemminpuolista riitelyä ja ei voida selkeästi heti osoittaa, että toinen osapuoli on kiusaaja. Luokanvalvoja informoi kiusatun huoltajia asian siirtymisestä KiVa-tiimin hoidettavaksi / asianosaisten huoltajia Resto-tiimin hoidettavaksi.

KiVa-tiimi informoi asianosaisten huoltajia ja luokanvalvojaa käytyään keskustelut kiusaajien kanssa. Resto-tiimi informoi asianosaisten huoltajia ja luokanvalvojaa sovittelun lopputuloksesta.

Kaikissa tapauksissa järjestetään seurantatapaamiset joko KiVa-tiimin tai Resto-tiimin toimesta (suositus 1., 3. ja 6. viikon jälkeen). Luokanvalvoja voi olla mukana seurantatapaamisissa.

Jos kaikista edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta konflikti (riitely/kiusaaminen) jatkuu, seuraavat toimenpiteet ovat mahdollisia (neljä ensimmäistä tarvittaessa jo aiemmassa vaiheessa):

1. rehtori keskustelee kiusaajien/riittelijöiden kanssa
2. luokanvalvoja määrää tarvittavia kurinpidollisia keinoja (esim. jälki-istunto)
3. asia viedään oppilashuollon tietoon ja siellä pohditaan jatkotoimenpiteitä
4. kutsutaan asianosaisten huoltajat paikalle neuvotteluun
5. otetaan tiukemmat kurinpidolliset keinot käyttöön (varoitus, erottaminen)
6. pohditaan muita toimintamalleja (yhteistyö nuorisotoimen kanssa, vanhempainilta, yhteydenotto poliisiin, lastensuojeluilmoitus, rikosilmoitus)